

Predlogi Združenja Manager za drugi sveženj ukrepov za zajezitev posledic epidemije koronavirusa

V Združenju Manager pozitivno sprejemamo pristop Vlade RS k reševanju posledic, ki jih epidemija koronavirusa prinaša za slovensko gospodarstvo in s tem za življenje državljanov in državljanov Republike Slovenije. **Gospodarstvo že po prvem mesecu beleži hude posledice, določene panoge so celo popolnoma obstale, napovedi nakazujejo globok padec gospodarske aktivnosti.**

Prvi zakonski paket podjetjem že prinaša možnost zmanjšanja stroškov dela in nekatere ukrepe za lažje premagovanje likvidnostnih težav na zelo kratki rok, posebno pozornost namenja tudi socialni varnosti, vendar pa številni izzivi za gospodarstvo še ostajajo odprti. Gospodarske organizacije smo že v prvem svežnju predlagale določene amandmaje, za katere **predlagamo obravnavo v drugem svežnju, da se s tem zmanjšajo negotovosti, s katerimi se bodo podjetja soočala ne le kratkoročno, temveč tudi na daljši rok ob odpravljanju posledic.**

1. Zagotavljanje likvidnosti

Pozdravljamo napovedi Vlade RS, da bo osrednja pozornost drugega svežnja **zagotavljanje likvidnosti gospodarstva**. Podjetja bodo v sedanjih okoliščinah sama težko našla nove vire financiranja, zato bo potrebna pomoč države z zagotovitvijo več milijard za nova posojila in odkupe terjatev (državno poroštvo komercialnim bankam, večja vloga razvojne SID banke, zavarovanja izvoznih terjatev in ostalih poslov). Podjetja so lahko zaradi nelikvidnosti prisiljena v odpuščanje, saj ne bodo zmogla zagotoviti sredstev za plače, s tem pa v državi narašča brezposelnost in s tem povezani socialni problemi.

Ukrepi zagotavljanja likvidnosti ne smejo biti usmerjeni zgolj v čas same epidemije, ampak **dolgoročno, vsaj za obdobje enega do dveh let**. Nemčija na primer svoje ukrepe načrtuje že za dveletno obdobje: država bo povečala investicije, povsem sprostila dostop do financiranja skrajšanega delovnega časa in podjetjem zagotovila likvidnost ter tako s svojim t.i. »milijardnim ščitom« predvideva praktično neomejene ukrepe za zagotavljanje likvidnosti, pri čemer se bo višina prilagajala potrebam.

2. Večja prožnost na trgu dela

Menimo, da mora država sprejeti tudi določene ukrepe, ki bodo omogočali večjo prožnost na trgu dela. Eden od instrumentov je lahko **vzpostavitev t. i. borze dela**, preko katere bi lahko delavci, ki v nekem trenutku zaradi krize nimajo več možnosti dela v enem podjetju, lažje prehajali k drugemu delodajalcu – poenostavljen in fleksibilen način zmanjševanja brezposelnosti.

V Nemčiji je eden ključnih ukrepov tudi **celovito financiranje skrajšanega delovnega časa**. V izogib konjunkturalnim nihanjem in masovnemu odpuščanju je namreč država omogočila skrajšanje delovnega časa zaposlenih. Ukrepe je bilo možno uveljavljati že pred nastankom korona krize, ko pa je kriza nastopila, so še poenostavili postopke za uvedbo skrajšanega delovnega časa. Država od aprila dalje v celoti pokrije socialne prispevke za tiste zaposlene, ki so na skrajšanem delovnem času. Hkrati so močno znižali vstopni prag za pridobitev pomoči. Podjetja so doslej morala dokazati, da jim primanjkuje dela za najmanj tretjino zaposlenih, poslej pa za le desetino, kar pomeni, da bo do pomoči upravičeno

tako rekoč vsako podjetje. V Nemčiji ta ukrep velja do konca tega leta. Podobne ukrepe so uvedli tudi v Avstriji in na Češkem.

Poleg tega se mora obdobje, ko so ljudje na čakanju, izkoristiti za njihovo **izobraževanje in usposabljanje** ter **pridobivanje novih veščin in kompetenc**, ki bodo nujno potrebne za delo in življenje v digitalni dobi.

Kratkoročni ukrepi in fokus na reševanje krize namreč ne smejo upočasniti aktivnosti na področju **vseživljenjskega učenja** in **naslavljanja izzivov staranja prebivalstva**, saj so rešitve medsebojno povezane.

3. Spodbujanje nadaljnje digitalizacije, poenostavitve administrativnih postopkov in učinkovitosti državnih organov

Sedanja kriza je za določena podjetja tudi priložnost in že kaže tudi prve zmagovalce: to so predvsem fleksibilna tehnološka podjetja, podjetja z visoko stopnjo digitalizacije, krepí se tudi spletna prodaja. Kriza je številna slovenska podjetja spodbudila k še hitrejši digitalizaciji, delu na daljavo, k novim oblikam dela in drugačnim načinom izobraževanja.

Nujno je, da temu sledi tudi država in spremeni svoj način delovanja v smeri večje fleksibilnosti ter hitrih in poenostavljenih administrativnih postopkov v odnosu do gospodarstva, kar bo zelo pomembno pri spodbujanju gospodarske aktivnosti. Trenutno zaradi nedelovanja javne uprave dobresedno stojijo določeni postopki (izdaja gradbenih in drugih dovoljenj, registracije itd.). V večini gre za postopke, ki lahko potekajo tudi preko dela na daljavo.

Zaradi trenutnih razmer je Vrhovno sodišče RS z odredbo na podlagi zakona zelo okrnilo vrste nujnih postopkov, ki se morajo izvajati, kljub temu, da za vse ni pravega razloga, saj že sicer potekajo na daljavo ali v digitalni obliki. Menimo, da se s temi omejitvami povzroča velika gospodarska škoda: marsikatero podjetje npr. ne bo moglo izpeljati prisilne poravnave in bo moralo razglasiti stečaj, določeni ukrepi spodbujajo plačilno nedisciplino, znižuje se raven pravnega varstva, povečali se bodo sodni zaostanki ipd. V čim večji meri moramo spet zagotoviti **normalno delovanje sodstva**, če ne želimo dolgoročnega negativnega vpliva na gospodarstvo.

Smiselna bi bila tudi **postopna odprava omejitev gospodarske dejavnosti**, seveda ob ustreznih ukrepih za preventivno in odgovorno ravnanje podjetij in posameznikov. Določene dejavnosti bi lahko že danes delovale nemoteno, v praksi se zato pojavlja tudi delo na črno. Dolgotrajno in nepremišljeno zadrževanje stanja karantene lahko državo potisne v še hujšo krizo in še daljše ter bolj boleče odpravljanje posledic.

4. Dvig produktivnosti

Nenadna krizna situacija pomeni pomembno prelomno točko, na kateri se moramo vsi družbeni akterji vprašati, kako naprej. V zadnjem času smo v gospodarstvu posvetili veliko pozornost dvigu produktivnosti, ki je ključna za dolgoročni uspeh podjetij in države. Torej, kako znati z enakimi oziroma omejenimi sredstvi ustvariti več in ne delati dlje ali bolj intenzivno. **Združenje Manager tako intenzivno pripravlja konkretne razvojne predloge oziroma ukrepe na različnih področjih**, pri tem pa sodeluje z

ekipo strokovnjakov Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani in Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Glede na novo situacijo, ki jo vidimo tudi kot priložnost za splošno zavedanje, kako nujni so ukrepi na področjih demografskih izzivov, izobraževanja in znanosti, tehnološkega in trajnostnega razvoja, pravne države in fiskalne politike, bomo v Združenju Manager **Akcijski plan za dvig produktivnosti** **ustrezno prilagodili novim razmeram.**

5. Novi poslovni modeli in procesi

V Združenju Manager menimo, da sedanja kriza ponuja tudi priložnost za to, da **Slovenija opredeli svoje strateške usmeritve v smeri trajnosti, krožnega gospodarstva in samooskrbe.** Agilno se bo potrebno prilagajati in iskati nove poslovne modele in procese, nove dobavne verige in hitro postaviti nov vrednostni sistem. Če želimo državo čim prej postaviti na noge, bomo morali zasnovati naše nadaljnje korake v treh glavnih stebrih:

- v ljudeh: upravljanju ljudi, vseživljenjskem učenju, spremembah v potrebah in zadolžitvah, novih kompetencah zaposlenih;
- v novih poslovnih modelih: novih načinih dela, digitalizacije, novih tehnologijah, spremembah v poslovnih procesih, trajnostnih vidikih poslovanja za skupnost in okolje;
- v novih strateških dejavnosti in spremenjenih pogojih v obstoječih sektorjih.

V Združenju Manager v skladu z navedenim predlagamo tudi **vzpostavitev posebne operativne strokovne skupine gospodarstva in vlade, ki bo naslavljala strateško usmeritev nove poti slovenskega gospodarstva in s tem ukrepov tudi daljše obdobje po epidemiji.**

Od sprejetih ukrepov, ki jih predlagamo gospodarske organizacije, ki se v tem obdobju tudi intenzivno povezujemo, je odvisno, ali bo slovensko gospodarstvo zaključek epidemije pričakalo v kondiciji, ki bo omogočala čim hitrejši izhod iz krize. Hiter izhod iz krize namreč predstavlja enega od nujnih pogojev za zagotavljanje socialne varnosti in ekonomske blaginje v Sloveniji.

Saša Mrak Hendrickson,
izvršna direktorica Združenja Manager

Medeja Lončar,
predsednica Združenja Manager

Ljubljana, 9. april 2020

Poslano:

- minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, g. Zdravko Počivalšek;
- minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, g. Janez Cigler Kralj;
- minister za finance, mag. Andrej Šircelj;
- minister za javno upravo, g. Boštjan Koritnik;
- ministrica za pravosodje, mag. Lilijana Kozlovič;
- ministrica za izobraževanje, znanost in šport, dr. Simona Kustec;
- Kabinet predsednika Vlade RS;
- dr. Matej Lahovnik.